

Filosofijos mokymas šiuolaikinėje Lietuvos vidurinėje mokykloje

Lilija Duoblienė

Vilniaus universitetas

Tyrimo problema

Lietuvos mokyklose filosofiją pradėta dėstyti palyginti neseniai, kai, atkūrus valstybės nepriklausomybę, buvo reformuota visa švietimo sistema. Todėl suprantama, kad Lietuvai, sovietmečiu praradusiai turėtą filosofijos mokymo tradiciją, jos grąžinimas į mokyklą reikalauja daug pastangų.

Filosofijos dalykas svarbus ne tik savaime, bet yra „gyvybinė edukacijos procesui, nes susijęs su klausimais, kaip turėtume mąstyti“ (4, 90). Šiandien filosofijos mokymas – kažkas nauja ir neapibrėžta, labiau atskirų iniciatyvų palaikomas procesas nei dalyko mokymo sistema. Reikia parengti filosofijos mokymo modelį, pasiūlyti tinkamas dirbti programas, išleisti vadovėlių bei kitų mokymo priemonių, perkvalifikuoti senus ir parengti naujus mokytojus. Kai kas jau nuveikta: prie Švietimo ir mokslo ministerijos įkurtas filosofijos ekspertų pakomisijis, patvirtinta ir rekomenduojama viena autorinė R. Šerpytytės ir J. Baranovos filosofijos mokymo programa, leidžiami dažniausiai verstiniai vadovėliai, vyksta kursai mokytojams. Atrodytų, judama tinkama kryptimi. Tačiau mokymo situacija lieka neaiški. Nėra informacijos apie tai, kiek mokyklų moko filosofijos, koks jos turinys, kiek moksleivių renkasi filosofiją, kokie mokymosi rezultatai ir kt. Dėl tokio informacijos vakuumo sunkesnis fi-

losofijos koncepcijos kūrėjų darbas. Todėl šių metų pavasarį buvo pradėtas filosofijos mokymo Lietuvoje tyrimas.

Tyrimo objektas ir metodas

Apibūdinta problema leido pasirinkti tyrimo objektą – filosofijos mokymo būklę dabarties vidurinėse mokyklose. Tyrimui parengtos atviro tipo anketos filosofijos mokytojams. Jos buvo išsiųstos į 30 mokyklų, kuriose preliminariais Švietimo ir mokslo ministerijos bei kitais duomenimis, yra mokoma filosofijos. Tarp tų mokyklų yra ir tos, kuriose filosofijos mokymas vyksta per dorinio ugdymo pamokas, dėstant filosofinę etiką. Buvo siekiama gauti daugiau ir įvairesnės informacijos, todėl anketos klausimų apie mokytojų darbą ir moksleivių žinias skalė yra įvairi.

Straipsnyje pateikiama dalis duomenų svarbiausiais klausimais: disciplinos reglamentavimas, turinys, vadovėliai, mokytojų kvalifikacija, moksleivių domėjimasis filosofija, motyvacija ir pažangumas. Taip pat bus lyginami gimnazijų ir vidurinių mokyklų filosofijos mokymo duomenys.

Organizacinė filosofijos mokymo būklė

Anketiniai tyrimai aprėpė šešias Vilniaus ir šešias Kauno, tris Šiaulių, po dvi Panevėžio ir

Utenos, po vieną Kėdainių, Kupiškio, Klaipėdos, Ukmergės, Skuodo ir dar keturias rajonų mokyklas. Iš viso apklausoje dalyvavo 31 filosofijos mokytojas. Anketose buvo apsiribota filosofijos mokymu 11–12 klasėse, nors, anot respondentų, filosofijos mokoma ir 10-se klasėse. Apklausoje dalyvavusių mokyklų 11-se klasėse filosofijos mokosi apie pusę 11-tos klasių moksleivių (iš 1255 – 690), o 12-se klasėse jų padaugėja – mokosi du trečdaliai moksleivių (iš 1051 – 737).

Kyla klausimas, kodėl mokosi ne visi moksleiviai? Filosofijos mokymas yra laisvai pasirenkamas dalykas, o jeigu filosofija dėstoma per dorinio ugdymo pamokas, dalis moksleivių jos atsisako, pasirinkdami alternatyvų tikybos mokymą.

Iš visų bendrojo lavinimo mokyklų, kuriose mokoma filosofijos, 14 yra gimnazijos arba vidurinės mokyklos su gimnazijinėmis klasėmis ir 17 – vidurinės mokyklos. Visuose mokyklų tipuose filosofijos mokymas įvairiai reglamentuojamas. Tai matyti 1 lentelėje.

1 lentelė. *Disciplinos reglamentavimas*

Mokyklos tipas	Reglamentavimo formos					
	Privalomas		Fakultatyvas		Laisvai pasirenkamas	
	sk.	%	sk.	%	sk.	%
Gimnazija	5	35,7	5	35,7	4	28,6
Vidurinė	3	17,6	0	0,0	14	82,4
Iš viso	8	25,8	5	16,1	18	58,1

Bendrojo lavinimo mokyklose filosofijos dalykas daugiau nei puse atvejų yra laisvai pasirenkamas (58,1%), du kartus mažiau – privalomas (25,8%) ir likusiais atvejais (16,1%) – fakultatyvas. Gimnazijose ir vidurinėse mokyklose šie rodikliai pasiskirsto skirtingai.

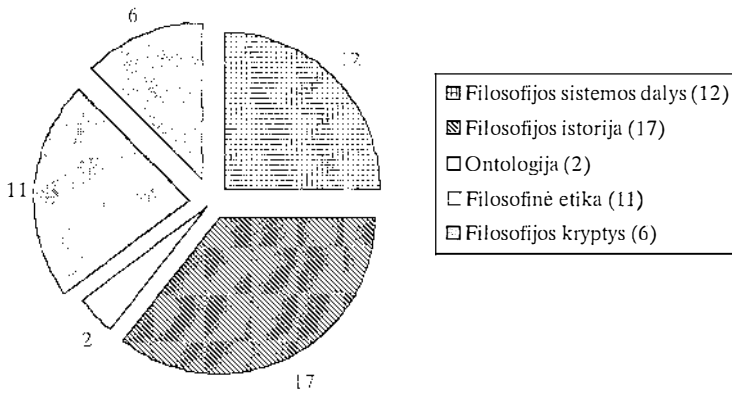
Gimnazijose dalykas reglamentuojamas kaip privalomas (35,7%) ir kaip fakultatyvas

(35,7%), o laisvai pasirenkamas dalykas yra tik keturiose gimnazijose (28,6%). Vidurinėse mokyklose disciplina dažniausiai reglamentuojama kaip laisvai pasirenkama (82,4% atsakymų), retai – privaloma, o fakultatyvo apskritai nėra.

Kaip pagal bendrąsias mokymo programas nustatytas laisvai pasirenkamas dalykas privalomas? Anot mokytojų atsakymų, tokia tvarka yra taikoma mokyklos pedagogų tarybos nutarimu. Kadangi gimnazijos, organizuodamos mokymą, parinkdamos jo turinį, turi daugiau laisvių, privalomas dalykas dažniau gimnazijose nei vidurinėse mokyklose. Fakultatyvai tik gimnazijose rodo gimnazijos moksleivių norą mokytis filosofijos, o vidurinėse mokyklose tokio reiškinio kol kas nepastebime. Mokytojų nuomonė apie privalomą filosofijos mokymą yra nevienareikšmė. Iš visų apklaustųjų – 20 mokytojų pasisako už privalomą filosofijos mokymą. Tokios nuomonės po lygiai laikosi gimnazijų ir vidurinių mokyklų mokytojai.

Filosofijos dalyko programa ir turinys

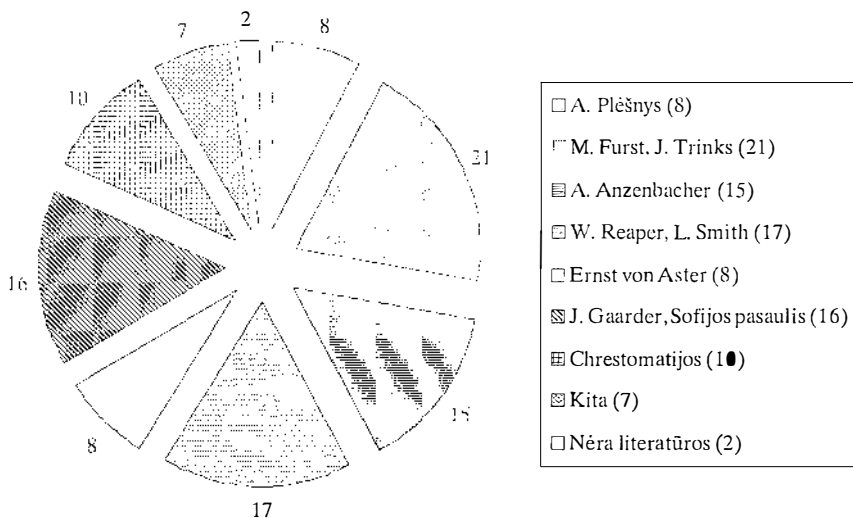
Anketose išskirti trys filosofijos mokymo programų tipai: 1) individuali, 2) R. Šerpytės ir J. Baranovos ir 3) modifikuota R. Šerpytės ir J. Baranovos. Individuali programa yra dominuojanti (16 atsakymų). Pagal antrą programą dirba 5 mokytojai, pagal trečią – 10. Lyginant individualią programą (1 tipas) su ministerijos rekomenduojama R. Šerpytės ir J. Baranovos bei jų modifikuota programa (2 tipas kartu su 3), tai pirmoji turi tik vieno pasirinkimo persvarą. Svarbu sužinoti, kokia yra individualių programų struktūra, nes rekomenduojamos programos struktūra yra visiems žinoma – filosofijos sistemos dalys arba filosofinė etika.

1 pav. Filosofijos mokymo programų struktūros įvairovė

Iš paveikslėlio matyti, kad filosofijos mokymo programų struktūra labai įvairi. Kadangi nurodytų programų struktūrų visais skaičiais yra daug didesnis nei respondentų skaičius, akivaizdu, kad mokytojai naudoja po kelias skirtingas programų struktūras. Jos derinamos arba skirtingos programos taikomos 11-oms ir 12-oms klasioms. Populiariausias – filosofijos istorijos mokymas (17-je mokyklų). Kadangi R. Šerpytės ir J. Baranovos programos struktūra sudaryta

kitu, jau minėtu principu. Vadinasi, filosofijos istoriją moko dirbantys pagal individualią programą. Visai nedaug mokytojų dėsto vien ontologiją arba filosofines kryptis. Filosofinė etika ir filosofijos sistemos dalys dėstomos tose mokyklose, kur dirbama pagal ministerijos rekomenduojamą programą arba jos modifikaciją. Toliau svarbu nustatyti, kokia literatūra remiantis mokoma filosofijos pagal minėtas programas. Tai matyti antrame paveiksle.

2 pav. Filosofijos vadovėliai

Daugiausia mokytojų dirba remdamiesi M. Furst ir J. Trinks „Filosofijos“ vadovėliu. Tai verstinis ir gana sudėtingas vadovėlis, tačiau tai, kad renkamasi tik patvirtina jo populiarumą Europoje. Jis išverstas į daugelį kalbų ir gerai filosofijų vertinamas. „Knyga atstovauja austriškam filosofijos vadovėlio modeliui, tačiau knygos leidėjai ir vertėjai jau turėjo savotišką šio vadovėlio tinkamumo tarptautine prasme ir patikimumo profesine prasme „garantą“ (3, 72). Kitas mokytojų naudojamas vadovėlis yra W. Reaper, L. Smith vadovėlis „Po idėjų pasaulį“. Tai lengvai skaitoma ir suprantama knyga, tačiau ne visai atitinka filosofijos vadovėlio kriterijus (2, 4). Knyga populiarė dėl to, kad ji buvo išleista labai dideliu tiražu ir dauguma mokyklų pakankamai jų turi savo bibliotekose. Daugelis mokytojų naudojamas A. Anzenbacherio vadovėlis „Filosofijos įvadas“ rodo tam tikrą mokytojų kvalifikuotumą, nes šis vadovėlis visų pripažintas kaip neabejotinai kompetentingas (2, 4). Mažiau naudojamas vienintelis lietuvių autoriaus A. Plėšnio vadovėlis „Filosofijos įvadas“. Jo menko populiarumo priežasčių gali būti daug. Anot filosofijos vadovėlių ekspertų, viena iš jų – menka kompiliacija (1, 56).

Kita palyginti populiarė literatūra yra chrestomatijos. Žinoma, jog norint mokytis filosofijos istorijos, reikia turėti originalių tekstų. Tekstai reikalingi ir dėstant J. Baranovos filosofinės etikos arba R. Šerpetytės ontologijos ir gnoseologijos kursus. Be „Filosofijos istorijos chrestomatijos“, mokytojai naudoja G. Mikelaičio parengtą chrestomatiją „Lietuvos filosofinė mintis“. Šiuo metu jau turime filosofinės etikos chrestomatiją mokyklai, parengtą programos autorės J. Baranovos. Apklaustos metu šios knygos dar nebuvo, todėl anketoje ji neminama.

Mokytojų kvalifikacija

Mokytojai renkasi skirtingas mokymo programas, vadovėlius. Ar tai priklauso nuo mokytojų kompetencijos? Tai galime nustatyti sužinoję, kokiū būdu įgyjama filosofijos mokytojo specialybė. Kadangi sovietmečiu filosofijos mokymo specialistai, išskyrus marksizmo – leninizmo, nebuvo rengiami, dauguma mokytojų savarankiškai pasirengė mokytis filosofijos arba lankė filosofijos kursus. Dabar filosofijos specialistai ir mokytojai rengiami VU, VPU, VDU ir kituose universitetuose.

Mūsų apklaustųjų amžiaus vidurkis – 42 metai, viso stažo vidurkis – 16 metų. Apklaustieji daugiausia yra kitų dalykų specialistai: 21 mokytojas turi istorijos mokytojo specialybę, trys mokytojai – etikos, o likusieji įvairių specialybių atstovai (rusų kalbos ir literatūros, lituanistikos, matematikos, inžinerijos, fizikos, edukologijos). Jų filosofijos mokymo stažo vidurkis – ketveri metai.

Kaip ir tikėtasi, daugiausia mokytojų pasirengė filosofijai savarankiškai studijuodami (41,9%). Mažiau yra baigusiujų perkvalifikavimo kursus (32,3%), dar mažiau – specialiuosius kursus (16,1%) ir tik 9,7 proc. specialybę yra įgiję aukštojoje mokykloje. Kokias jie renkasi mokymo programas, matyti iš 2 lentelės.

Aukštąjį filosofinį išsilavinimą turintys mokytojai dirba pagal R. Šerpetytės ir J. Baranovos (3,2%) arba jų modifikuotą programą (6,5%). Šie mokytojai pagal individualią programą nedirba. Individualią programą dažniausiai renkasi filosofiją savarankiškai studijavę mokytojai, rečiau – perkvalifikavimo kursus ir specialiuosius kursus baigę mokytojai. Neturėdami argumentuoto paaiškinimo, kodėl mažiausiai kvalifikuoti mokytojai renkasi darbą pagal savo parengtas programas, galime tik daryti prielaidą, kad siūloma ministerijos programa tiems mokytojams per sunki. Tokiu at-

veju galime tikėtis, kad individualios mokytojų programos yra ne visai kompetentingai parengtos. Pagal ministerijos siūlomą R. Šerpytės ir J. Baranovos programą dirba nedaug

mokytojų: tai dažniausiai baigę perkvalifikavimo kursus. Kadangi perkvalifikavimo kursus veda pačios programos autorės, tokia priklausomybė tampa labai logiška.

2 lentelė. *Filosofijos mokymo programų ir mokytojų filosofinio išsilavinimo santykis*

Mokymo programa	Specialybė įgyta							
	Savarankiškai		Perkvalifikavimo kursai		Spec. kursai		Aukštoji	
	sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
Individuali	9	29,0	4	12,9	3	9,7	0	0,0
Šerpytės ir Baranovos	1	3,2	3	9,7	0	0,0	1	3,2
Individuali modifikuota Šerpytės ir Baranovos	3	9,7	3	9,7	2	6,5	2	6,5
Iš viso:	13	41,9	10	32,3	5	16,1	3	9,7

Jau iš ankstesnių duomenų žinome, kad pagal individualias programas dirbantys mokytojai dažniausiai moko filosofijos istorijos. Taip pat žinome, kad individualias programas parengia mažiausiai kompetentingi mokytojai. Tai perša išvadą, kad filosofijos istorija dėstoma neprofesionaliai arba jai dėstyti pakanka nedidelės kompetencijos, matyt, mokykloje ją dėstyti lengviausia. Turint omenyje pastarąją išvadą, galime teigti, kad tai tam tikra prasme išeitis pirmus žingsnius filosofijos link žengsiančiai mokyklai.

Mokinių pažangumas, interesas filosofijai ir motyvacija

Nustatant mokinių pažangumą, interesą filosofijai bei mokymosi motyvus, mokiniai apklausiami nebuvo. Pasitenkinome mokytojų nuomone. Mokytojai, atsakydami į atitinkamus anketos klausimus apie interesus ir motyvus, rėmėsi savo patirtimi. Galimas mokytojų subjektyvumas, atsakant į šiuos anketos klausimus.

3 lentelė. *Mokseivių pažangumas (mokytojų nuomone)*

Mokyklos tipas	Pažangumas							
	Labai geras		Geras		Patenkinamas		Įvairus	
	sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
Gimnazija	0	0,0	8	57,1	3	21,4	3	21,4
Vidurinė	1	5,9	9	52,9	5	29,4	2	11,8
Iš viso:	1	3,2	17	54,8	8	25,8	5	16,1

Paprastai mokinių pažangumas vertinamas gerai. Taip vertino daugiau nei pusė mokytojų (54,8 proc.). Tik vieną kartą pažangumas vidurinėje mokykloje žymėtas kaip labai ge-

ras. Ketvirtadalis mokytojų teigia, kad mokiniai mokosi patenkinamai (25,8 proc.), o likusieji 16,1 proc. negali išskirti dominuojančio pažangumo.

Gimnazijos mokytojai nė karto nekonstata-
vo labai gero pažangumo. Daugiau nei pusė jų
teigia, kad moksleivių pažangumas yra geras
(57,1 proc.), o patenkinamas ir įvairus pažan-
gumas nurodytas tiek pat kartų (po 21,4 proc.).

Vidurinių mokyklų mokytojų atsakymai yra
panašūs: kaip ir gimnazijose, daugiau nei pu-
sė mokytojų nurodo gerą (52,9 proc.) mokinių
pažangumą. Lyginant su gimnazijomis, vidu-
rinėse mokyklose yra daugiau atsakymų, kad
moksleivių pažangumas patenkinamas
(29,4 proc.), daug mažiau respondentų teigia
esant įvairų pažangumą ir tik 5,9 proc., kad pa-
žangumas yra labai geras.

Galėtume teigti, kad gimnazijose mokslei-
viai mokosi geriau nei vidurinėse mokyklose.
Tačiau susumavus vidurinių mokyklų respon-
dentų atsakymus apie gerą ir labai gerą moky-

mąši, turime panašų skaičių (58,8 proc.) kaip
ir gimnazijose, konstatuojančiose gerą moky-
mąši (57,1 proc.). Vidurinėse mokyklose dau-
giau nei gimnazijose yra patenkinamai besimo-
kančių, o gimnazijose daugiau įvairaus pažan-
gumo mokinių. Skirstydami įvairų pažangumą
į labai gerą, gerą ir patenkinamą, gautume pa-
našų rezultatą ir gimnazijose, ir vidurinėse mo-
kyklose. Gimnazijose besimokančių filosofijos
gero pažangumo rodikliai labai mažu skirtu-
mu pralenktų vidurinėse besimokančiųjų ro-
diklius. Galime daryti išvadą, kad, jeigu vidu-
rinė mokykla nusprendė įvesti filosofijos mo-
kymą, tai joje sąlygos (mokytojų kvalifikuotu-
mas, mokinių pasirengimas) yra panašaus ly-
gio kaip ir gimnazijose.

Iš 4 lentelės matyti, kaip mokytojai vertina
moksleivių dėmesį filosofijai.

4 lentelė. *Moksleivių domėjimasis filosofija (mokytojų nuomone)*

Mokyklos tipas	Interesas							
	Stiprus		Vidutinis		Silpnas		Neaiškus	
	sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
Gimnazija	5	35,7	5	35,7	0	0,0	4	28,6
Vidurinė	6	35,3	5	29,4	2	11,8	4	23,5
Iš viso:	11	35,5	10	32,3	2	6,5	8	25,8

Dažniausiai mokytojai moksleivių domėji-
mąši filosofija vertina kaip didelį (35,5 proc.).
Nedaug mažiau yra atsisakiusių, kad domėji-
masis vidutinis (32,3 proc.) ir visai mažai, kad
domėjimasis mažas. Ketvirtadalis responden-
tų nurodė, kad mokinių domėjimasis filosofija
neaiškus.

Gimnazijų mokytojų atsakymų apie stiprų
ir vidutinį interesą yra vienodai, o silpno inte-
reso mokinių respondentai apskritai neaptiko.

Vidurinėse mokyklose yra daugiau atsaky-
mų, kad domėjimasis didelis, o ne vidutinis,
tačiau abi procentinės išraiškos yra mažesnės
nei stipraus ir vidutinio domėjimosi procenti-

nės išraiškos gimnazijose. Vidurinėse mokyk-
lose yra moksleivių, kurių interesas yra men-
kas (11,8 proc. atsakiusių). Neaiškus domė-
jimasis pagal respondentų atsakymus, viduri-
nėse mokyklose, palyginus su gimnazijomis,
yra truputį mažesnis.

Remdamiesi šiais duomenimis, galime teigti,
kad gimnazijų moksleivių domėjimasis filo-
sofija yra labai nedaug didesnis už vidurinių
mokyklų moksleivių. Taigi akivaizdu, kad
moksleivių pažangumas ir domėjimasis gim-
nazijose ir vidurinėse mokyklose yra panašūs.
O kaipgi moksleivių pažangumas priklauso
nuo domėjimosi?

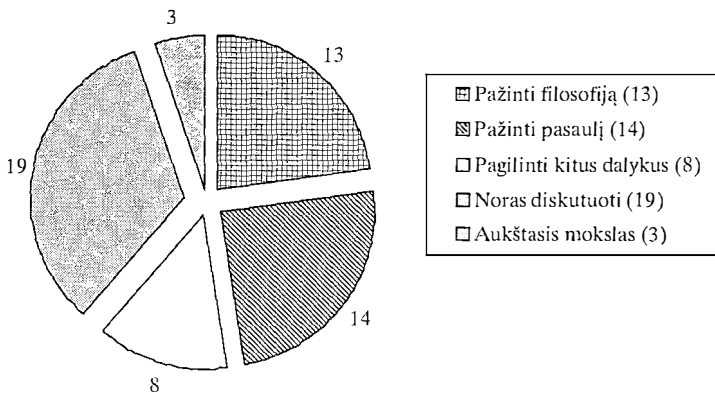
5 lentelė. Moksleivių pažangumo ir moksleivių domėjimosi filosofija (mokytojų nuomone) santykis

Interesas	Pažangumas							
	Labai geras		Geras		Patenkinamas		Įvairus	
	sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
Didelis	1	3,2	8	25,8	0	0,0	2	6,5
Vidutinis	0	0,0	4	12,9	4	12,9	2	6,5
Menkas	0	0,0	1	3,2	1	3,2	0	0,0
Neaiškus	0	0,0	4	12,9	3	9,7	1	3,2
Iš viso:	1	3,2	17	54,8	8	25,8	5	16,1

Daugiau nei pusė respondentų atsako, kad moksleivių pažangumas yra geras. Jeigu domėjimasis didelis, pažangumas retai būna labai geras (3,2 proc. atsakiusiųjų), niekad nebūna patenkinamas, o dažniausiai yra geras (25 proc.). Jeigu domėjimasis vidutinis, yra vienodas skaičius atsakymų, kad pažangumas geras ir patenkinamas (12,9 proc.), o labai gero pažangumo niekas nenurodo. Jeigu domėjimasis yra menkas, pažangumas taip pat gali būti vienodai geras arba patenkinamas, tačiau labai gero pažangumo tikimybė yra didesnė. Kai

kurie respondentai parodo, kad, esant dideliui vidutiniam arba neaiškiam interesui, pažangumas gali būti įvairus.

Akivaizdu, kad, esant dideliui mokinių domėjimuisi filosofija, pažangumas yra geriausias. Tačiau kitas rodiklis – mažas procentas besimokančiųjų labai gerai, kai domėjimasis yra labai didelis, rodo, kad filosofijos dalykas yra sudėtingas, ne visų vienodai išmokstamas. Be to, mokinių pažangumas priklauso ir nuo mokinių motyvacijos, renkantis filosofiją arba jos mokantis.

3 pav. Moksleivių motyvacija, renkantis filosofiją

Daugiausia moksleiviai nori diskutuoti. Kitas svarbus jų motyvas yra pažinti pasaulį. Mažiau moksleiviai siekia pažinti filosofiją. Nedaug respondentų mano, kad moksleiviai filo-

sofijos mokosi, norėdami pagilinti kitus dalykus ir dar mažiau mano, kad filosofijos mokymasis padės ateityje studijuojant aukštosiose mokyklose. Šie moksleivių motyvai, kaip ir in-

teresai, nustatyti pagal pačių mokytojų suorganizuotą apklausą, todėl duomenų patikimumas yra nedidelis. Vis dėlto galime daryti išvadą, kad moksleiviai turi labai daug klausimų, kurie iškyla būtent filosofijos pamokose. Šios pamokos leidžia moksleiviams diskutuoti, bendrauti, aktyviai mąstyti, galiausiai mokyti filosofuoti. Čia moksleiviai gali reflektuoti savo ir kitų mąstymą, pajusti savo asmenybės stiprias ir silpnas vietas. Tokie mokinių motyvai kaip noras diskutuoti, pažinti pasaulį sąlygoja ir atitinkamus darbo su mokiniais metodus.

Išvados

1. Filosofijos mokoma 30-je įvairaus tipo vidurinių mokyklų, tačiau dažniau jos mokoma gimnazijose arba vidurinių mokyklų gimnazijinėse klasėse.

2. Filosofijos dalykas gimnazijose dažniausiai yra privalomas arba fakultatyvinis, o vidurinėse mokyklose – laisvai pasirenkamas.

3. Dominuoja individuali filosofijos mokymo programa. Pagal individualią programą dirbantys mokytojai paprastai dėsto filosofijos istoriją. Ją dėsto mažiausiai kvalifikuoti mokytojai, nes ją lengviau supranta ir išmoksta ir patys mokytojai, ir moksleiviai.

LITERATŪRA

1. Degėsys L. Filosofijos įvadas ir išvados // Žmogus ir visuomenė. 1996. Nr. 4.

2. Duoblienė L. Ar turime filosofijos vadovėlių mokyklai // Dialogas. 1996. Nr. 24.

4. Kiti mokytojai dirba pagal R. Šerpytytės ir J. Baranovos autorinę filosofijos programą arba šių autorių modifikuotą programą.

5. Mokymui naudojami įvairūs vadovėliai: labai geri – A. Anzenbacherio, J. Gaarderio ir nelabai profesionaliai parašyti – A. Plėšnio, L. Smith ir W. Reaper. Populiarius Europoje M. Furst, J. Trinks vadovėlis „Filosofija“ yra populiariausias ir Lietuvoje.

6. Mokytojai filosofijos specialybę yra įgiję savarankiškai studijuodami, perkvalifikavimo arba specialiuose kursuose ir tik retai aukštojoje mokykloje, todėl mokytojų kompetencija yra vidutiniška.

7. Mokytojų nuomone, filosofiją besimokančiųjų pažangumas yra geras. Lyginant gimnazijų ir vidurinių mokyklų moksleivių pažangumą, jis yra panašus ir tik truputį gimnazijose geresnis.

8. Mokytojai panašiai vertina moksleivių dėmesį filosofijai ir jų pažangumą.

9. Moksleivių mokymosi motyvai yra noras diskutuoti ir pažinti pasaulį, o tik po to – pažinti pačią filosofiją. Mokytojų nuomone, moksleiviai vertina filosofiją kaip dalyką, palankų diskusijoms.

3. Jakavonytė L. „Meilė išminčiai“ grįžta į mokyklas // Žmogus ir visuomenė. 1995. Nr. 3.

4. Laurance J. Splitter, Ann M. Sharp. Teaching for Better Thinking. Melbourne: The Australian Council for Educational Research Ltd., 1995.

PHILOSOPHY TEACHING IN SECONDARY SCHOOLS OF LITHUANIA

Lilija Duoblienė

Summary

The article presents an empirical investigation of the philosophy teaching in Lithuanian secondary school

nowadays. To know the situation of philosophy teaching is important for specialists, involved in

creating of the concept. A few aspects were taken into the account: content, textbooks, teachers qualification, students motivation, interest and assessment. 31 teachers of philosophy from secondary schools were questioned. The results show the difference between teaching philosophy in ordinary school and gymnasium. The dominant program

structure is history of philosophy and other one – parts of philosophical system. The most popular textbook – M. Furst, J. Trinks "Philosophy". Teacher's qualification is not very high. The student's assesment is good in spite of different interests and motivations.